

Ústav romanistiky Filozofické fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích
Oponentský posudek bakalářské práce

Název práce: Studentský slang: formální a sémantická analýza španělštiny ve srovnání s češtinou

Autorka práce: Bára Šimoníková

Vedoucí práce: doc. Mgr. Miroslava Aurová, Ph.D.

Předkládaná bakalářská práce se zabývá studentským slangem, tedy tématem aktuálním. Autorka přistupuje k řešení diplomního úkolu svědomitě a s pokorou, vědoma si skutečnosti, že její práce je dílčím příspěvkem k dlouhodobě rozvíjenému tématu. Za cíl si stanovuje „sestavit a analyzovat glosář slangových a neformálních výrazů, které jsou v současné době užívány českými a španělskými studenty vysokých škol, a dále je pomocí sémantické a formální analýzy objasnit“ (s. 12). Jakkoliv porovnání inventáře dvou odlišných jazyků je vždy úkolem nesnadným, práce přináší prokazatelné závěry, které jsou využitelné i pro budoucí bádání.

V úvodu autorka představuje dílčí cíle teoretické a praktické části, na něž je práce standardně členěna. Úkolem první z nich je představit charakteristické rysy studentského slangu ve španělštině a češtině s ohledem na různá kritéria (s. 9). První kapitola je zcela systematicky věnována vymezení pojmů sociolektu a argotu; slangem jako takovým se podrobně zabývá navazující kapitola. Poznatky v této části autorka opírá především o publikace Hubáčkovy (1971, 1981, 1988, 2003), *Nový encyklopedický slovník češtiny* (2012–2020, on-line) a spíše příležitostně jsou využívány zdroje hispanofonní literatury, které jsou bohužel místy nesprávně citovány (např. na s. 17 není autorem citované publikace pouze Alcaraz Varó, ale i Martínezová Linaresová); u definice sociolektu pak není uveden zdroj žádný (s. 12). Za poněkud nešťastný považuji také překlad *Real Academia Española* jako *Královská španělská akademie*, který nereflektuje pravidla českého slovosledu u postupně rozvíjejících přívlastků (např. s. 17). Po obsahové stránce je však druhá kapitola logicky koncipována, představuje možné teorie o původu výrazu *slang*, definuje jej z české i španělské perspektivy a upozorňuje na jeho časté překrývání s pojmem *argot*, především u španělské tradice (zaměňování a slučování termínů *jerga* a *argot*, a to i u autority, jakou je Španělská královská akademie). Autorka však svým shrnutím na s. 17–18 prokazuje schopnost syntézy.

Stěžejní částí dané kapitoly je pak její závěrečný oddíl, v němž jsou dle Hubáčka (1981) představeny základní jazykové i mimojazykové aspekty slangu, jež budou relevantní pro adekvátní provedení empirické analýzy. Autorka přitom správně upozorňuje, že míra nespisovnosti, funkčnosti, mluvenosti, odbornosti, expresivity a přijatelnosti variuje v závislosti na povaze slangu (zda se jedná o slang studentský, sportovní, profesní atd.) a kontextu (situační, sociální, psychologický). Stáří zdroje nicméně způsobuje, že některé pasáže jsou čtenářem vnímány jako výrazně neaktuální; např. je jistě pravda, že hutnický slang je ovlivněn společenskou izolací příslušníků této profesní skupiny, ale zmínky o rozvoji právě hutnického, hornického, vojenského, železničářského či zemědělského slangu odkazují spíše k letům minulým, zatímco současný čtenář by při studiu aktuálního studentského slangu patrně očekával informace o výrazivu z oblasti komunikačních technologií a sociálních sítí – těch se mu však nedostává, a to ani ve třetí kapitole věnované výhradně rysum studentského slangu. Podstatu tohoto typu slangu ale autorka vystihuje (vyjadřování sounáležitosti ke skupině, originalita, expresivnost).

V poslední kapitole teoretické části autorka stručně představuje slovo tvorné procesy, které jsou rekurentně využívány při tvorbě studentského slangu (sémantické a formální), v řadě případů však opomíná uvádět zdroje, ze kterých čerpá (*metafora, zkracování, skládání, apokopa, univverbizace*). Nedostatečnému ozdrojování v tomto případě nerozumím, jelikož se jedná o téma, o němž se široce pojednává i v dostupných mluvnicích češtiny (např. Stícha, 2018, *Velká akademická gramatika spisovné češtiny. I. Morfologie*. Praha: Academia.; Cvrček a kol., 2010, *Mluvnice současné češtiny I. Jak se píše a jak se mluví*. Praha: Karolinum.). Prostudování gramatik by zajistilo rigoróznější výklad, který byl ostatně vyžadován i samotným zadáním práce.

Praktická část je založena na dotazníkovém šetření a jejím cílem je zjistit, „jakým způsobem je slang v současné době mezi studenty vysokých škol používán, zda v češtině funguje obdobně nebo vykazuje nějaké rozdíly“ (s. 31). Jedním z dílčích záměrů (resp. testovatelnou hypotézou) je také poukázat na nápaditost studentů při tvorbě nových slangových pojmenování (viz i s. 10).

Pátá kapitola je spíše technické povahy a jsou v ní představena kritéria designu dotazníku, nástroj, který byl využit pro jeho utvoření a následnou distribuci, tematická struktura, formulace otázek a etický aspekt. Zároveň je uveden původ respondentů, jejich počet a rozložení vzorku (podíl

španělských a českých studentů v tomto pořadí odpovídal poměru cca 2:1). Zařazení této kapitoly hodnotím velmi kladně, jelikož poskytuje kontext nezbytný pro adekvátní interpretaci výsledků.

Dotazník byl s ohledem na povahu zkoumaného tématu vyhodnocován převážně kvalitativní metodou (s okrajovými kvantitativními poznámkami) a výsledky byly prezentovány formou výkladu k deseti, dle mého názoru vhodně zvoleným, tematickým okruhům spojeným se studentským životem (např. pozdravy, strava, ubytování, zkoušky, večírky). O něco větší pozornost byla při analýzách věnována příkladům španělským, na nichž byly důkladněji popsány i slovtvorné procesy. Mechanismy slovtvorby však zůstaly poněkud upozaděny i v této části práce či byly komentovány spíše obecněji (např. na s. 37 se opakovaně hovoří o zkracování, ačkoliv mohlo být upřesněno, zda se jedná o aferezi, apokopu, univerbaci; bez komentáře jsou ponechány i příklady na s. 40 apod.). Analýzy nicméně potvrdily hypotézu, že studenti inklinují k neotřelému způsobu vyjadřování. Za pravděpodobně nejceněnější výstup považuji španělsko-český glosář studentských výrazů. Ačkoliv v něm nacházíme jisté nesrovnalosti (*barco* přeloženo jako *vlak*, *aula* jako *aula*, s. 60, 64) či by bylo možno diskutovat o tom, zda některé zařazené výrazy považovat za slangové (např. právě *barco*, *avión*, *coche*, s. 60), poskytuje věrný kontrastivní vhled do současného studentského slangu ve zkoumaných jazycích. I přesto mám na diplomandku několik dotazů, které mohou sloužit jako opora pro obhajobu:

1. Je opravdu slovník Španělské královské akademie korpusem, jak je uvedeno na s. 17? Uměla by diplomandka objasnit rozdíl mezi slovníkem a korpusem?
2. Na s. 23 je zmíněno, že ve 20. století byla česká terminologie ovlivněna němčinou. Z jakých jazyků čerpá odborná terminologie v současnosti?
3. Ve čtvrté kapitole je představena metafora jako sémantický slovtvorný proces. Zároveň je zmíněna metonymie, která dle textu nebude v teoretické části „*vůbec specifikován[a]*“ (s. 28). Následuje toto vymezení: „*Jedná se o druh tropu, který spočívá v užívání slov nebo různých slovních spojení v přeneseném významu na základě strukturální podobnosti, např. čelo postele, moře problémů.*“ Vztahuje se k metafoře či metonymii, jaký je mezi nimi rozdíl?
4. Na s. 32 se uvádí, že dotazníkového šetření se zúčastnilo 32 respondentů, přičemž 21 z nich bylo španělského a 10 českého původu. Mohla by autorka objasnit, k jaké kategorii náleží zbývající 1 nezmíněný respondent?
5. Dle s. 34 je ve španělštině u studentských pozdravů hojně využíváno „*metaforických oslovení pomocí substantiv v běžné řeči, např. ¿Qué tal corazón/tío/hombre?, ¿Qué pasa chavales/tío/bro?, Hola tía/o, Hola nenis a vokativů leee/eyy/ohh ¿Qué pasa?*“. Jsou výrazy *leee/eyy/ohh* skutečně vokativem? Jak by jej autorka definovala?
6. V závěru na s. 47 je uvedeno, že „*[m]jezi nejužívanější sufixy v české části výzkumu lze považovat koncovku -a/ák (prófa, šprták, érasmák, cizák).*“ Jedná se tedy o sufix nebo koncovku, jaký je mezi nimi rozdíl? Jak se zapisují prefixy a sufixy (viz „-des“ tamtéž)?

Po formální stránce je především teoretická část psána pěknou češtinou s občasnými překlipy (např. titulní s., s. 10–11, 18–19, 27–29, 31–32, 41, 43) a chybami zejména ve shodě či interpunkci (např. s. 21, 24, 32–33, 35–39), převážně praktická část s řadou stylisticky příznakových formulací: *narazit na něco* (např. s. 14, 23, 28, 36, 37), *nijak zvlášť* (s. 32), *valná většina* (s. 33), *hromada dalších* (s. 35), *není čemu se divit* (s. 38), *ty Španělé* (s. 39), *rekordní množství* (s. 40), *nejméně oblíbený jazykový jev všech dob* (s. 41), zarážející je tamtéž i adjektivum *baskytský*. Expresivně působí časté tautologie a hyperboly (např. *příkladný důkaz, zcela úplně, velmi ústřední, nejpřednější, uznávaný přední, hlavní charakteristické, zdaleka ne úplně, ukázkový doklad*) a hovorově analytické stupňování (např. *více rozporuplné, více ustálenější, více patrné, více používaná*). Autorka dále nezachovává jednotnou citační normu (s. 51–53) či zaměňuje způsob citování monografií a článků (s. 18–21). Grafické zpracování textu je však přehledné, což zajišťuje plynulé čtení.

Závěr: I přes výše uvedené připomínky se domnívám, že práce Báry Šimoníkové je zdařilá a splnila požadavky kladené na tento typ kvalifikačních prací. Diplomandka prokázala schopnost syntézy teoretických poznatků a dostála stanovenému cíli. Její práci doporučuji k obhajobě a předběžně ji hodnotím známkou **velmi dobře** s tím, že výsledná známka bude stanovena na základě obhajoby.

V Českých Budějovicích dne 3. června 2021

Mgr. Markéta Šmídová, Ph.D., v. r.